

El dia que el matarien, Joan Alsina va demanar una corbata als altres capellans de la parròquia de San Bernardo, i a les nou del matí va marxar cap a l'Hospital San Juan de Dios de Santiago de Xile, on treballava. Era el 19 de setembre de 1973, divendres que ve en farà justament trenta anys. La nit d'aquell mateix dia, mossèn Joan Alsina Hurtos, nascut a Castelló d'Empúries el 28 d'abril de 1942, era afusellat per un soldat de divuit anys en un pont de la capital xilena. El seu cos va rebre catorze impactes de bala i després va ser llençat al riu.

«En moltes litúrgies que encara avui es fan a Xile se'l recorda perquè Joan Alsina es va entregar lliurement a la mort, i la gent no ho oblida. Va donar un testimoni fantàstic en el pla humà i en el pla evangèlic. Miquel Jordà és un dels capellans gironins que van estar a Xile amb Joan Alsina. Va ser, a més, la persona que durant molts anys, després de l'assassinat del mossèn gironí, va investigar fins que va descobrir els noms dels autors materials del crim. I va parlar amb ells perquè confessessin. Aquesta setmana, des de la parròquia de San Pedro Málipilla de Xile, on continua amb la seva tasca pastoral, explicava a Diari de Girona per què va fer aquella recerca: «En part ho vaig fer perquè era conscient que amb aquest assassinat s'havia comès un error històric. I en part també perquè l'Església va donar per bona la versió inicial dels militars sobre la mort d'en Joan, que parlava

d'un enfrontament a trets. Va avalar l'actitud dels militars, i encara que van haver de passar molts anys, va quedar clar que s'havia equivocat.»

UN CAPELLÀ DIFERENT

Joan Alsina va arribar a Xile el 30 de gener del 1968. Havia estudiat al Seminari de Girona i al de Madrid, i el 1965 havia estat ordenat prevere pel bisbe de Girona Narcís Jubany, que el va destinar dos anys com a vicari a Malgrat de Mar. Ja a Malgrat s'havia mostrat especialment sensibilitzat per les necessitats dels més desfavorits, sentiment que es va aguditzar quan va començar la seva missió pastoral a Xile, concretament a la ciutat portuària de San Antonio. La seva implicació amb les comunitats obreres el va portar a treballar com a funcionari en un hospital, a participar com a delegat sindical al Congrés Nacional de la Central Única de Treballadors, a assistir a la Primera Trobada Latinoamericana de Cristians pel Socialisme, etc... Combinava totes aquestes activitats amb la seva tasca pastoral i d'organització i diàleg amb grups de joves i d'adults, una actuació en la qual, tal com explica Ignasi Pujades al llibre *Vida, comiat i mort de Joan Alsina*, el capellà gironí delatava les coses tal com les veia, amb contundència, si calia: «El "clar i català" d'un home de poble, fill del camperolat català, nat a l'oberta comarca de l'Empordà, el feia anar sempre al gra, i això, naturalment,

Joan Alsina,
assassinat i
recordat a Xile

El capellà del poble

Aquesta setmana es compleixen trenta anys de l'afusellament a Santiago de Xile, pocs dies després del cop d'Estat d'Augusto Pinochet, de mossèn Joan Alsina, de Castelló d'Empúries.

TEXT: ALFONS PETIT

no plaia a tothom». Pujades recull un testimoni d'un amic de Joan Alsina que il·lustra aquesta manera de fer. En un casament, va dir als nuvis: Bueno, señores, vamos a empezar el show, así que acérquense más para acá, para verles los vestidos. ¡perdón!, las caras. I no es va aturar aquí: «¡Cuánta gente hay ahora mismo que no tienen qué ponerse, porque son pobres, y los miro a ustedes y me avergüenzo ante Dios por esta injusticia! Pienso, además, que después de este show, donde yo soy el actor principal porque soy el curita, ustedes se van a ira la gran comilona, mientras hay miles de gentes que no tienen qué comer. Me avergüenzo sólo de pensarlo». Discursos com aquest no li van generar gaires amics entre les classes benestants ni entre la jerarquia eclesiàstica. Perquè, a més, Joan Alsina era dels convençuts, i ho deia als seus companys capellans, que era més important, per exemple, ajudar comunitats rurals a construir canals per poder tenir aigua que no pas fer misses.

Aquells van ser uns anys de convulsió política i social a Xile. El triomf de Salvador Allende en les eleccions del setembre del 1970 va generar il·lusió entre la població més humil i molts recels en la dreta, que el veia com un marxista perillós. La situació es va anar deteriorant fins que l'11 de setembre de 1973 es produïa el cop d'estat encapçalat pel general Augusto Pinochet. El president Allende es va suicidar durant el setge al Palau de la Moneda per part de l'Exèrcit, i es va iniciar la re-

pressió contra les persones que s'havien significat en la lluita obrera. Joan Alsina sabia que ell seria perseguit. I tot i això, el 19 de setembre de 1973 es va reincorporar al seu lloc de treball. Allà mateix el van detenir, el van colpejar, i el van traslladar a un camp per a presoners. Les insistent investigacions de Miquel Jordà van revelar, l'any 1990, que la mateixa nit de la detenció el recluta Nelson Bañados i el capità Mario Carávez van portar el capellà gironí en un jeep al Puente Bulnes de Santiago. Allà, el soldat el va afusellar i va llençar el cos al riu Mapocho.

Joaquim Lloret és un altre capellà gironí que va coincidir amb Joan Alsina a Xile. «Jo hi havia arribat el 1966 i ell ho va fer el 1968, i encara que jo estava a Viña del Mar i ell a San Antonio, ens veïem sovint». A més, van coincidir a la parròquia de San Bernardo, molt a prop de Santiago, les últimes nits abans de la mort d'Alsina. «Ell s'estava a Santiago, però venia sovint a dormir». Lloret destaca, com a llegat de Joan Alsina, el document que va deixar escrit la nit del 18 de setembre de 1973, només unes hores abans de la seva detenció i mort. Com s'expressa el que havia de passar, el capellà de Castelló d'Empúries va redactar «un escrit enigmàtic, breu i sincopat, sadoll de metàfores, de fets i de textos bíblics, que condensava admirablement tot el que anava experimentant en aquella situació límit, tal com el descriu Ignasi Pujades. «El Verb s'anava fent carn». I, això, no ho aguantem. És

l'escàndol de la Creu. No ho hem aguantat mai. Respetemos todas las ideologías...- mentre no gosin fer-se carn, realitat. Si gosen, en farem sang i carn trinxada», escrivia Joan Alsina, per exemple, en aquest escrit, que acabava amb aquestes paraules: «Adéu-siau. Ell ens acompanya sempre, onsevulga que si guem».

Joan Alsina serà homenatjat aquesta setmana amb actes a Castelló d'Empúries, Malgrat de Mar i Girona. A Xile té un monument dedicat, i hi ha dues entitats gironines que han adoptat el seu nom: l'Associació Joan Alsina, una ONG de Castelló d'Empúries de cooperació al desenvolupament, i sobretot el Fòrum Joan Alsina, un moviment format per capellans i laics de les comarques gironines que proposa una renovació de l'Església. «Van escollir el seu nom perquè els membres del Fòrum Joan Alsina ens identifiquem tant amb la seva persona com amb el seu pensament. Mossèn Ignasi Forcano és un dels integrants d'aquest col·lectiu, que s'ha trobat amb alguns problemes amb la jerarquia per culpa de les seves propostes. «Com a persona, Joan Alsina era obert, compromès, parlava amb el poble, del poble i per al poble; pel que fa a la seva ideologia, estava completament d'acord amb els postulats del Concili Vaticà II: els drets humans posats al nivell de l'Evangeli i l'església com a testimoni viu de la gent necessitada. Una església dels pobres i per als pobres. I és un missatge completament vigent».

Fotos:

1 Una dona porta una pancarta amb el retrat de Joan Alsina durant una manifestació a Santiago de Xile, l'any 1999, per reclamar justícia pels crims cometos durant la dictadura militar. (Foto: Roberto Candia/AP).

2 El capellà gironí Miquel Jordà mostra les pintades a favor de Pinochet que van aparèixer l'any 1998 al monument dedicat a Joan Alsina a Santiago de Xile. (Foto: Cris Bouroncle/AFP).

3 Joan Alsina, durant les vacances que va passar a Castelló d'Empúries a principis de l'any 1972.

4 L'última fotografia de Joan Alsina amb vida. En el bateig de la filla d'un amic català, el 8 de setembre de 1973.

5 Nelson Bañados, l'autor material dels trets que van matar Alsina.

6 El seguici fúnebre, en el seu recorregut cap al cementiri.

7 El nínxol al cementiri de San Bernardo.

8 El mural que li van dedicar al costat del Puente Bulnes, on va ser assassinat.

